פרשת חיי שרה
תשפ"ז

גיליון
754

מתיקות השבת

יו"ל ע"י קהל לובלין בארה"ק
בראשות הגה"צ רבי מנחם ברוך יאווע שליט"א
תלמידו של פוסק הדור בעל "שבט הלוי" זצוק"ל

• משיחותיו של מורינו הגה"צ שליט"א •

רְאוּ מַה בֵּין לוֹט לְשָׂרָה אִמֵּנוּ

פָּרָשַׁת חַיֵּי שָׂרָה נֶאֶמְרָה אַחֲרֵי שֶׁבְּפָרָשִׁיּוֹת לֶךְ לְךָ - וַיֵּרָא, מְבֹאָר הַהֶבְדֵּל בֵּין שָׂרָה אִמֵּנוּ שֶׁהָיְתָה צַדֶּקֶת וְקִבְּלָה דְּבַר ה' מֵאַבְרָהָם, כְּשֶׁלְּעֻמָּתָהּ לוֹט שֶׁהָיָה אָחִיהָ, פָּרַשׁ מִדֶּרֶךְ ה' שֶׁקִּבֵּל מֵאַבְרָהָם. וּבַתְּחִלָּה, אַחֲרֵי שֶׁהוּא פָּרַשׁ מִדֶּרֶךְ ה', הָיָה נִדְמֶה לוֹ שֶׁהוּא מַצְלִיחַ, אַךְ לְבַסּוֹף הוּא יָרַד מִדֶּחִי אֶל דֶּחִי וְהִפְסִיד אֶת כָּל עֲתִידוֹ.

וְאִלּוּ עַל שָׂרָה נֶאֱמַר: "וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן", שֶׁבַּתְּחִלָּה הָיָה נִדְמֶה לָהּ שֶׁלֹּא תִּזְכֶּה לְהַשְׁאִיר הֶמְשֵׁךְ הַדּוֹרוֹת בָּעוֹלָם, וְגַם לְאַחַר שֶׁנּוֹלַד לָהּ יִצְחָק, חָשְׁשָׁה מְאֹד שֶׁמָּא יִשְׁמָעֵאל יְקַלְקֵל אוֹתוֹ, וְאַף פְּטִירָתָהּ הָיְתָה מִתּוֹךְ צַעַר עַל בְּנָהּ שֶׁנֶּעֱקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ, אַךְ סוֹפָהּ הָיָה שֶׁהִצְלִיחָה מְאֹד, וְעַל כָּךְ הֵעִיד אַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהֶסְפֵּדוֹ, שֶׁכָּל חַיֶּיהָ שֶׁל שָׂרָה הָיוּ שְׁלֵמִים לְטוֹבָה, שֶׁגַּם כְּשֶׁהָיְתָה מְלֵאָה בַּחֲשָׁשׁוֹת וּבְצַעַר, גַּם אָז הָיְתָה נֶאֱמֶנֶת לַה' מְאֹד, וְלָכֵן זָכְתָה לֶעָתִיד הַטּוֹב וְהַמְעֻלֶּה בְּיוֹתֵר.

לָמָּה לְסַפֵּר עַל צָרוֹת?

וּכְשֶׁהַקָּבָּ"ה רָצָה לַהֲפֹךְ אֶת סְדוֹם, הוּא בָּחַר שֶׁלֹּא לְהַעֲלִים זֹאת מֵאַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְה' אָמַר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה", וּבַפָּסוּק שֶׁלְּאַחַר מִכֵּן נֶאֱמַר: "וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם וְנִבְרְכוּ בוֹ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ", וּמַשְׁמַע שֶׁיֵּשׁ בְּכָךְ נְתִינַת טַעַם לְכָךְ שֶׁהַקָּבָּ"ה לֹא מַעֲלִים אֶת הֲפִיכַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה מֵאַבְרָהָם, וְצָרִיךְ לְהָבִין, מַדּוּעַ מַה שֶּׁאַבְרָהָם אָבִינוּ יִהְיֶה לְגוֹי גָּדוֹל זוֹהִי סִבָּה לְכָךְ שֶׁהַקָּבָּ"ה הֶחְלִיט לְסַפֵּר לוֹ עַל הֲפִיכַת סְדוֹם, הֲרֵי אַדְּרַבָּה, כֵּיוָן שֶׁהַקָּבָּ"ה אוֹהֵב אֶת אַבְרָהָם אָבִינוּ, הָיָה רָאוּי שֶׁהַקָּבָּ"ה לֹא יְסַפֵּר לוֹ זֹאת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטַעֵר, וּבִפְרָט שֶׁהַקָּבָּ"ה יוֹדֵעַ שֶׁבְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר אַנְשֵׁי סְדוֹם לֹא יַחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה וְלֹא תּוֹעִיל תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם לְהַצִּילָם?

וּמַה גַּם שֶׁעֶצֶם כָּךְ שֶׁאַבְרָהָם יִהְיֶה לְגוֹי גָּדוֹל, גַּם זוֹ סִבָּה שֶׁעָדִיף לְהַשְׁמִיד אֶת אַנְשֵׁי סְדוֹם הָרְשָׁעִים, כְּדֵי שֶׁיָּקוּם הַגּוֹי הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ, זַרְעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וְהָעוֹלָם יִהְיֶה מָלֵא מֵהֶם וְיִתְנַקֶּה מֵהָרְשָׁעִים? אֶלָּא, דְּהִנֵּה הַמַּעֲלָה שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ מְפֹרֶשֶׁת בְּסָמוּךְ בַּתּוֹרָה: "כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו", כְּלוֹמַר שֶׁהוּא לֹא דָּאַג רַק לְעַצְמוֹ, אֶלָּא הָיְתָה בּוֹ מַעֲלָה גְּדוֹלָה, שֶׁדָּאַג לְהַעֲבִיר אֶת דֶּרֶךְ ה' לְבָנָיו וּלְבֵיתוֹ אַחֲרָיו, וְזוֹ מִדָּה שֶׁכָּל אֶחָד צָרִיךְ לִלְמֹד מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ - לְהַעֲבִיר אֶת דֶּרֶךְ ה' לַדּוֹרוֹת הַבָּאִים אַחֲרָיו.

דְּאָגָה לַדּוֹרוֹת הַבָּאִים

וְהַקָּבָּ"ה יָדַע שֶׁמִּצַּד אֶחָד יִהְיוּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ צֶאֱצָאִים צַדִּיקִים, אֲבָל עָתִיד לִהְיוֹת לוֹ נֶכֶד רָשָׁע - עֵשָׂו הָרָשָׁע, וְכֵן יִהְיוּ לוֹ גַּם צֶאֱצָאִים לֹא הֲגוּנִים כְּמוֹ יָרָבְעָם בֶּן נְבָט וּמְנַשֶּׁה, וּבְכָל דּוֹר וּבְכָל מָקוֹם יֵשׁ צַדִּיקִים וְיֵשׁ שֶׁאֵינָם צַדִּיקִים, וִיבֹאַר שֶׁזֶּה מַה שֶּׁהַקָּבָּ"ה אוֹמֵר: "וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם", כְּלוֹמַר שֶׁעוֹמְדִים לְהִסְתַּפֵּחַ לְאַבְרָהָם גַּם נְפָשׁוֹת שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים וּבִכְלָלָם הָעֶרֶב רַב, וְזוֹ הָיְתָה סִבָּה לְכָךְ שֶׁהַקָּבָּ"ה סִפֵּר לְאַבְרָהָם אָבִינוּ עַל סְדוֹם, לְלַמְּדוֹ שֶׁגַּם מִמֶּנּוּ יֵצְאוּ צֶאֱצָאִים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים וְלֹא יִתְיָאֵשׁ מִכָּךְ, כִּי גַּם מֵהֶם עֲתִידִים לָצֵאת צַדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁלְּאָחָז הָרָשָׁע נוֹלַד חִזְקִיָּה הַצַּדִּיק, וְכִמְעַט הַכֹּל תָּלוּי בָּאָדָם, שֶׁאִם בָּנָיו רוֹאִים אוֹתוֹ שֶׁהוּא עוֹבֵד אֶת ה', הֵם לוֹמְדִים מִמֶּנּוּ לַעֲבֹד אֶת ה'.

וְלָכֵן אַבְרָהָם אָבִינוּ חִפֵּשׂ בִּבְדִיקָה אַחַר בְּדִיקָה וְחִפּוּשׂ אַחַר חִפּוּשׂ, אוּלַי יֵשׁ צַדִּיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר, וְהַיְנוּ שֶׁגַּם אִם נֹאמַר שֶׁאַנְשֵׁי סְדוֹם רְשָׁעִים, אֲבָל אוּלַי יֵשׁ כַּמָּה צֶאֱצָאִים צַדִּיקִים שֶׁעֲתִידִים לָצֵאת מֵהֶם, אֲבָל הַקָּבָּ"ה קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ וְרָאָה שֶׁרַק מִלּוֹט עֲתִידִים לָצֵאת שְׁתֵּי פְּרֵדוֹת טוֹבוֹת (ב"ק לח:), וְלָכֵן הִצִּיל מִסְּדוֹם רַק אֶת לוֹט וּשְׁתֵּי בְּנוֹתָיו, וְהַקָּבָּ"ה סִפֵּר לוֹ עַל הֲפִיכַת סְדוֹם, כִּי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ הָיָה שֶׁאַבְרָהָם יִתְפַּלֵּל עַל הַצָּלָתָם, וּבְכָךְ לְלַמְּדֵנוּ שֶׁכָּל הַזְּכוּת שֶׁלָּהֶם לְהִנָּצֵל הִיא בִּשְׁבִיל שֶׁתִּהְיֶה מִכָּךְ תּוֹעֶלֶת לְאַבְרָהָם.

מתיקות הניסים

מכתבים למערכת

חֲדָרִים שֶׁנִּבְנִים מִפִּיּוּס

לִכְבוֹד מַעֲרֶכֶת מְתִיקוּת, אֲנִי מְצָרֵף מַעֲשֶׂה שֶׁמְּלַמֵּד לֶקַח רַב לְהַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת, אֶשְׂמַח שֶׁתְּפַרְסְמוּ אוֹתוֹ לְזִכּוּי הָרַבִּים, תִּזְכּוּ לְמִצְווֹת.

לִפְנֵי כִּשְׁמוֹנֶה שָׁנִים הִתְאַפְשֵׁר לָנוּ בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא לְהוֹסִיף שְׁנֵי חֲדָרִים לַבַּיִת, הַקַּבְּלָן אָמַר לָנוּ שֶׁלְּכָל הַיּוֹתֵר בְּתוֹךְ אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים הַחֲדָרִים יִהְיוּ מוּכָנִים עֲבוּרֵנוּ, אֲבָל לְצֹרֶךְ כָּךְ הוּא צָרִיךְ מֶרְחָב עֲבוֹדָה נֹחַ, וְלָכֵן הוּא הֶעֱדִיף שֶׁנֵּצֵא לְדִירָה חִלּוּפִית בָּחֳדָשִׁים אֵלּוּ.

מָצָאתִי דִּירָה מַתְאִימָה בַּשְּׁכוּנָה הַסְּמוּכָה שֶׁהִסְכִּימוּ לְהַשְׂכִּיר לָנוּ לִתְקוּפָה קְצָרָה שֶׁל אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים, אֶלָּא שֶׁהָעֲלוּת שָׁם הָיְתָה יְקָרָה יַחֲסִית לְדִירוֹת אֲחֵרוֹת, אַךְ הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁלָּנוּ הָיָה שֶׁבִּשְׁבִיל אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים עָדִיף לָנוּ לִשְׂכֹּר אֶת הַדִּירָה הַזֹּאת.

עָבַרְנוּ לְשָׁם וְהַפּוֹעֲלִים הֵחֵלּוּ בַּבְּנִיָּה. כַּעֲבוֹר כְּחָדְשַׁיִם וָחֵצִי הַקַּבְּלָן פּוֹנֶה אֵלַי וּמְסַפֵּר לִי שֶׁיֶּשְׁנָה בְּעָיָה קָשָׁה בָּעֲבוֹדָה, וְהִיא שֶׁבְּכָל כַּמָּה יָמִים נֶעֱלָמִים דְּבָרִים מִסָּמוּךְ לְמִתְחָם הָעֲבוֹדָה, פַּעַם נֶעֱלָמִים עַמּוּדֵי בַּרְזֶל, פַּעַם רְצָפוֹת וּבְכָל פַּעַם מַשֶּׁהוּ אַחֵר, 'וְהַיּוֹם' אָמַר הַקַּבְּלָן, 'נִגְנְבוּ לִי שְׁנֵי כֵּלִים חַשְׁמַלִּיִּים יְקָרִים מְאֹד'.

הִמְשִׁיךְ הַקַּבְּלָן וְאָמַר: 'בִּתְנָאִים כָּאֵלּוּ אֲנִי לֹא יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ לַעֲבֹד, אִם לֹא מוֹצְאִים מִי הוּא הַגַּנָּב, אֲנִי עוֹזֵב לְאַלְתַּר אֶת הָעֲבוֹדָה וּתְשַׁלֵּם לִי מַה שֶּׁמַּגִּיעַ לִי עַד כֹּה!'. הָיִיתִי אוֹבֵד עֵצוֹת, הָלַכְתִּי לִמְקוֹם הָעֲבוֹדָה וְנִסִּיתִי לְשַׁעֵר מִי יָכוֹל לִהְיוֹת זֶה שֶׁמִּתְנַכֵּל אֵלֵינוּ, גּוֹנֵב וּמַזִּיק לָנוּ?! וְלֹא עָלָה לִי אֲפִילוּ קָצֶה שֶׁל הֶסְבֵּר מִי

›› המשך המעשה בעמוד ד

מְתִיקוּת הַדְּבֵקוּת הַתְּדִירָה בַּה'

"וְאַבְרָהָם עוֹדֶנּוּ עֹמֵד לִפְנֵי ה'", הִקְשָׁה רַשִׁ"י שֶׁלִּכְאוֹרָה הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר 'וְה' עוֹדֶנּוּ עוֹמֵד לִפְנֵי אַבְרָהָם'? וּבְתַרְגּוּם יוֹנָתָן מְבֹאָר, שֶׁלְּאַחַר שֶׁהַמַּלְאָכִים הָלְכוּ לִסְדוֹם, אַבְרָהָם נִשְׁאַר עוֹמֵד לִפְנֵי ה' כְּדֵי לְהִתְפַּלֵּל עַל לוֹט שֶׁיִּנָּצֵל, וִיבֹאַר שֶׁ"אַבְרָהָם עוֹדֶנּוּ עֹמֵד לִפְנֵי ה'" הַיְנוּ עוֹד מִתְּחִלַּת הַפָּרָשָׁה, כַּאֲשֶׁר הַקָּבָּ"ה הִתְגַּלָּה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ לְבַקְּרוֹ, וְגַם לְאַחַר מִכֵּן, כַּאֲשֶׁר אַבְרָהָם אָבִינוּ רָץ לָאוֹרְחִים, שֶׁאַבְרָהָם אָמַר: "ה'... אַל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדֶּךָ" (לְפִי פֵּרוּשׁ אֶחָד), וְהַיְנוּ שֶׁבִּקֵּשׁ מֵה' יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא יַעֲבֹר מִנֶּגֶד עֵינָיו גַּם כְּשֶׁהוּא מְאָרֵחַ אֶת הָאוֹרְחִים, וּבְכָל מַה שֶּׁשֵּׁרֵת אֶת הָאוֹרְחִים, זָכַר וְשָׂם אֶת ה' לְמוּל עֵינָיו, כִּי בְּכָל מַעֲשָׂיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, גַּם כְּשֶׁהִתְעַסֵּק עִם הָאוֹרְחִים, תָּמִיד שָׂם אֶת ה' לְנֶגֶד עֵינָיו וּבְתוֹךְ לִבּוֹ וּמַחְשַׁבְתּוֹ.

עַל כָּל פָּנִים, הַתַּרְגּוּם יוֹנָתָן שֶׁאוֹמֵר שֶׁאַבְרָהָם אָבִינוּ עָמַד לְהִתְפַּלֵּל עַל לוֹט שֶׁיִּנָּצֵל, מַשְׁמַע שֶׁכָּל תְּפִילַת אַבְרָהָם עַל הַצָּלַת סְדוֹם הָיְתָה בְּעִקָּר בַּעֲבוּר לוֹט.

בְּיִשְׁמָעֵאל יֵשׁ מַעַל

"וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר הַאַף תִּסְפֶּה צַדִּיק עִם רָשָׁע", אַבְרָהָם אָבִינוּ אוֹמֵר, יֵשׁ בִּסְדוֹם אֶת לוֹט שֶׁהוּא מִצַּד אֶחָד צַדִּיק וּמִצַּד אֶחָד רָשָׁע, שֶׁבַּתְּחִלָּה הוּא הָיָה צַדִּיק כְּשֶׁהָיָה עִם אַבְרָהָם אָבִינוּ, וְכָעֵת עָזַב אֶת צִדְקוּתוֹ וְנִפְרַד מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ וְהִתְחַבֵּר לְאַנְשֵׁי סְדוֹם הָרְשָׁעִים.

וּלְעֻמָּתוֹ יִשְׁמָעֵאל אֵינוֹ נֶחְשָׁב צַדִּיק וְגַם אֵינוֹ נֶחְשָׁב בְּנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, אֶלָּא הוּא מִתְיַחֵס אַחֲרֵי הָגָר אִמּוֹ בִּלְבַד, וְגַם הַתְּשׁוּבָה שֶׁעָשָׂה בְּסוֹף יָמָיו הָיְתָה רַק זֶה שֶׁכִּבֵּד אֶת יִצְחָק לָלֶכֶת לְפָנָיו בִּלְוָיָתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, אֲבָל הוּא לֹא תִּקֵּן אֶת טְבָעָיו הָרָעִים, וּכְמוֹ שֶׁרָמוּז בִּשְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל - 'יֵשׁ בּוֹ מַעַל', וְרַק אִם הָיָה מְתַקֵּן אֶת אוֹרְחוֹתָיו וּמְלַמֵּד אֶת צֶאֱצָאָיו לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, הָיָה נֶחְשָׁב לְצַדִּיק. וְאִלּוּ לוֹט הָיָה קְרוֹב מִשְׁפָּחָה שֶׁל שָׂרָה אִמֵּנוּ וְשֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, וְהָיוּ לוֹ טְבָעִים יוֹתֵר טוֹבִים מִשֶּׁל יִשְׁמָעֵאל.

לִמְצֹא טוֹב בָּרְשָׁעִים

"חָלִלָה לְּךָ... לְהָמִית צַדִּיק עִם רָשָׁע", הַפָּסוּק נֶאֱמַר בִּלְשׁוֹן יָחִיד, וִיבֹאַר שֶׁזֹּאת מִשּׁוּם שֶׁהַדְּבָרִים מְכֻוָּנִים בְּעִקָּר עַל לוֹט, שֶׁמִּצַּד אֶחָד הוּא כַּיּוֹם רָשָׁע, אֲבָל יֵשׁ בּוֹ גַּם זְכֻיּוֹת מֵהֶעָבָר, שֶׁהָלַךְ בְּדֶרֶךְ ה' כְּשֶׁהָיָה סָמוּךְ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, "הֲשֹׁפֵט כָּל הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט", גַּם בָּזֶה מְרֻמָּז עַל לוֹט, שֶׁנַּעֲשָׂה בְּאוֹתוֹ יוֹם לְשׁוֹפֵט בִּסְדוֹם, וְאַבְרָהָם אָבִינוּ אוֹמֵר לַה' שֶׁבְּוַדַּאי הוּא גַּם עוֹשֶׂה מִשְׁפְּטֵי צֶדֶק כְּמוֹ שֶׁלָּמַד בְּבֵיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם.

וְאַבְרָהָם אָבִינוּ בּוֹדֵק לִפְנֵי ה', אוּלַי לוֹט הִמְשִׁיךְ לָלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ שֶׁלָּמַד אֵצֶל אַבְרָהָם לְלַמֵּד טוֹעִים בִּינָה וְאוּלַי לִמֵּד אֲפִילוּ מְעַט יִרְאַת שָׁמַיִם לַחֲמִשִּׁים אֲנָשִׁים מִסְּדוֹם אוֹ אוּלַי לִמֵּד פָּחוֹת אֲנָשִׁים, עַד שֶׁלְּבַסּוֹף אַבְרָהָם אָבִינוּ אָמַר "אוּלַי יִמָּצְאוּן שָׁם עֲשָׂרָה", כְּלוֹמַר אוּלַי לְכָל הַפָּחוֹת לוֹט לִמֵּד עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מְעַט יִרְאַת שָׁמַיִם וּבִזְכוּת זֶה יִנָּצְלוּ.

הִדּוּר שֶׁהוּא קִלְקוּל

וְיִתָּכֵן לְבָאֵר שֶׁהָעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים שֶׁכִּוֵּן אֲלֵיהֶם אַבְרָהָם אָבִינוּ הֵם; לוֹט וְאִשְׁתּוֹ, וְאַרְבַּע בְּנוֹתָיו שֶׁשְּׁתַּיִם מֵהֶן הָיוּ נְשׂוּאוֹת וּשְׁתַּיִם מֵהֶן הָיוּ אֲרוּסוֹת, וְעִם אַרְבַּעַת חֲתָנָיו, סַךְ הַכֹּל עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים. וְאַבְרָהָם אָבִינוּ קִוָּה שֶׁלּוֹט לִמֵּד אוֹתָם לְפָחוֹת מְעַט יִרְאַת שָׁמַיִם וּמִדּוֹת טוֹבוֹת לְהַכְנִיס אוֹרְחִים וּבִזְכוּת זֶה יִנָּצְלוּ.

וְאָכֵן, כַּאֲשֶׁר הַמַּלְאָכִים הָלְכוּ לִסְדוֹם, לוֹט רָץ לִקְרָאתָם וְדִבֵּר וְהִתְנַהֵג אִתָּם בְּדוֹמֶה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ וּבְיוֹתֵר מִכָּךְ, שֶׁהוּא גַּם נָתַן לָהֶם לָלוּן בְּבֵיתוֹ, מַה שֶּׁלֹּא מָצִינוּ שֶׁאַבְרָהָם עָשָׂה לַמַּלְאָכִים, וּבֶאֱמֶת מַדּוּעַ אַבְרָהָם לֹא נָתַן לָהֶם לָלוּן בְּבֵיתוֹ? אֶלָּא כִּי כָּךְ הִיא דֶּרֶךְ הָאֱמֶת, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְהַכְנִיס אוֹרְחִים לֹא יְדוּעִים לִישׁוֹן בְּבֵיתוֹ, כִּי אָדָם צָרִיךְ לִשְׁמֹר עַל בֵּיתוֹ מִסַּכָּנוֹת רוּחָנִיּוֹת, אֲבָל לוֹט לֹא הָיָה נִזְהָר עַל שְׁמִירַת יְלָדָיו, כְּמוֹ שֶׁרוֹאִים שֶׁרָצָה לְהוֹצִיא אֶת בְּנוֹתָיו וּלְהַפְקִירָן לְאַנְשֵׁי סְדוֹם, רַחְמָנָא לִצְּלָן.

הִתְמַהְמְהוּת שֶׁהֶחְמִיצָה

הַמַּלְאָכִים אָמְרוּ לְלוֹט שֶׁיּוֹצִיא אֶת כָּל מִשְׁפַּחְתּוֹ עִם חֲתָנָיו, כִּי הֵם עוֹמְדִים לַהֲפֹךְ אֶת סְדוֹם, אֲבָל כָּתוּב: "וַיְהִי כִמְצַחֵק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו", הַחֲתָנִים שֶׁל לוֹט רָאוּ אוֹתוֹ כְּאוֹמֵר דְּבָרִים מַצְחִיקִים שֶׁאֵין בָּהֶם מַמָּשׁ, וְכָךְ הֵם הִפְסִידוּ מִלְּהִנָּצֵל, וּמִכָּךְ אָנוּ לְמֵדִים שֶׁגַּם אָדָם שֶׁאֵינוֹ מַסְפִּיק יְרֵא שָׁמַיִם, בִּיכֹלְתוֹ לְהִנָּצֵל אִלּוּ רַק לֹא יִלְעַג לְיִרְאֵי ה' וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ.

וְהַסִּבָּה שֶׁלּוֹט הָיָה נִרְאֶה כִּמְצַחֵק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו, הִיא מִשּׁוּם שֶׁלּוֹט בְּעַצְמוֹ לֹא כָּל כָּךְ הֶאֱמִין בְּדִבְרֵי הַמַּלְאָכִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב מִיָּד אַחַר כָּךְ "וַיִּתְמַהְמָהּ", וְדָרְשׁוּ חֲזַ"ל שֶׁהִתְעַכֵּב כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת מָמוֹנוֹ, וּבָזֶה חֲתָנָיו רָאוּ שֶׁהוּא עַצְמוֹ לֹא מַאֲמִין בֶּאֱמֶת שֶׁה' יָכוֹל לַהֲפֹךְ אֶת סְדוֹם, כְּפִי שֶׁמּוּכָח מִכָּךְ שֶׁהוּא מַרְגִּישׁ רָגוּעַ בִּזְמַן כָּזֶה כְּדֵי לִדְאֹג לְמָמוֹנוֹ, וְכֵיוָן שֶׁהוּא עַצְמוֹ לֹא מַאֲמִין בְּכָךְ, אֵיךְ חֲתָנָיו יְקַבְּלוּ זֹאת מִמֶּנּוּ?! וְזֶה מְלַמְּדֵנוּ שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם בְּעַצְמוֹ מְזַלְזֵל אוֹ שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין בְּיִרְאֵי שָׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁלּוֹט לֹא הֶאֱמִין כָּרָאוּי בְּדִבְרֵי הַמַּלְאָכִים, הוּא מַפְסִיד בְּכָךְ אֶת חִנּוּךְ יְלָדָיו, כִּי כְּשֶׁיִּרְצֶה לְהַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם יִרְאַת שָׁמַיִם, הוּא יִהְיֶה נִרְאֶה בְּעֵינֵיהֶם כִּמְצַחֵק, שֶׁהֲרֵי הֵם רָאוּ שֶׁהוּא עַצְמוֹ מְזַלְזֵל בְּיִרְאֵי שָׁמַיִם.

נִמְצָא אֵפוֹא, שֶׁבְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר לֹא הָיוּ עֲשָׂרָה צַדִּיקִים בָּעִיר סְדוֹם וְגַם לֹא חֲמִשָּׁה צַדִּיקִים, שֶׁהֲרֵי חֲתָנָיו שֶׁל לוֹט לָעֲגוּ לוֹ וְלֹא הֶאֱמִינוּ שֶׁסְּדוֹם נֶהְפֶּכֶת, וּבְנוֹתָיו הַנְּשׂוּאוֹת הָלְכוּ אַחֲרֵי בַּעֲלֵיהֶן, נִשְׁאֲרוּ רַק בְּנוֹתָיו הָאֲרוּסוֹת וְאִשְׁתּוֹ, שֶׁגַּם הֵן הָיוּ צְרִיכוֹת שֶׁהַמַּלְאָכִים יֹאחֲזוּ אוֹתָן בְּחָזְקָה וְיוֹצִיאוּ אוֹתָן מֵהָעִיר כְּדֵי לְהַצִּילָן.

מְתִיקוּת קְבִיעַת מַעֲמָדָם שֶׁל שׁוֹשֶׁלֶת עַם יִשְׂרָאֵל

בְּפָרָשָׁתֵנוּ מְסֻפָּר עַל אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם, שֶׁכַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ לְחָרָן לְהָבִיא מִשָּׁם שִׁדּוּךְ לְיִצְחָק מִמִּשְׁפַּחַת אַבְרָהָם, הוּא אָמַר לִפְנֵי ה' סִימָן וְכָתוּב עַל תֵּבַת "וַיֹּאמֶר" אֶת הַטַּעַם שַׁלְשֶׁלֶת, וּכְמוֹ כֵן מָצִינוּ גַּם שֶׁכָּתוּב עַל לוֹט "וַיִּתְמַהְמָהּ" וְהַטַּעַם עַל מִלָּה זוֹ הִיא שַׁלְשֶׁלֶת.

וְיֵשׁ בְּכָךְ לְרַמֵּז עַל שַׁלְשֶׁלֶת הַדּוֹרוֹת, שֶׁכֵּיוָן שֶׁלּוֹט הָיָה מִתְמַהְמֵהַּ וְהַיְנוּ שֶׁדַּרְכּוֹ הָיָה לְהִתְמַהְמֵהַּ וּלְהִסְתַּפֵּק בְּצִדְקוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם רַבּוֹ, וְכָךְ לְבַסּוֹף נִפְרַד מִמֶּנּוּ - בַּהִתְמַהְמְהוּת הַזֹּאת הוּא הִפְסִיד אֶת הַדּוֹרוֹת שֶׁלּוֹ, שֶׁשְּׁתַּיִם מִבְּנוֹתָיו נִסְפּוּ בִּסְדוֹם, וְאַחַר כָּךְ זַרְעוֹ הָיָה הָעַמִּים עַמּוֹן וּמוֹאָב הָרְשָׁעִים, שֶׁעֲלֵיהֶם אָנוּ מְבַקְּשִׁים מֵה'; מְהֵרָה תְּכַלֶּה אוֹתָם.

הָעֶבֶד שֶׁהֵקִים שׁוֹשֶׁלֶת מְפֹאֶרֶת

לְעֻמַּת זֹאת אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם, שֶׁגַּם לוֹ הָיוּ סְפֵקוֹת וְהִתְלַבְּטוּיוֹת בַּהֲלִיכָתוֹ לְחָרָן לְקַיֵּם אֶת שְׁבוּעַת רַבּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁרָצָה שֶׁשּׁוֹשֶׁלֶת הַדּוֹרוֹת שֶׁל אַבְרָהָם תִּהְיֶה עַל יָדוֹ, וְשֶׁבִּתּוֹ תִּנָּשֵׂא לְיִצְחָק, וּבְכָל זֹאת הוּא שָׁמַר נֶאֱמָנוּת לְאַבְרָהָם אֲדוֹנוֹ וְקִיֵּם אֶת הַשְּׁבוּעָה שֶׁהִשְׁבִּיעוֹ, וּבִזְכוּת זֶה זָכָה שֶׁעַל יָדוֹ הוּקְמָה שׁוֹשֶׁלֶת עַם יִשְׂרָאֵל, וְהוּא עַצְמוֹ נִכְנַס חַי לְגַן עֵדֶן וְעוֹמֵד וּמְשַׁמֵּשׁ לַנֶּצַח בִּמְחִצָּתוֹ הָעֲצוּמָה בְּיוֹתֵר שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ.

וְכַאֲשֶׁר הַמַּלְאָכִים הוֹצִיאוּ אֶת לוֹט מִסְּדוֹם, הֵם אָמְרוּ לוֹ: "הָהָרָה הִמָּלֵט", וּפֵרְשׁוּ רַזַ"ל (מוּבָא בְּרַשִׁ"י) שֶׁאָמְרוּ לוֹ חֲזֹר לְאַבְרָהָם הַיּוֹשֵׁב בָּהָר, וְאֶפְשָׁר

לְהוֹסִיף שֶׁ"הָהָרָה הִמָּלֵט" הַיְנוּ אַבְרָהָם שֶׁקְּרָאוֹ לַקָּבָּ"ה "הַר" עַל יְדֵי שֶׁעָבַד אֶת ה' עַל הַר הַמּוֹרִיָּה בַּעֲקֵדַת יִצְחָק בְּנוֹ, וְשָׁם נִבְנָה וְיִבָּנֶה בְּקָרוֹב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְזַרְעוֹ, וְהַמַּלְאָכִים אָמְרוּ לְלוֹט 'לֵךְ אֶל הָהָר', הַיְנוּ לֵךְ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ וְתַעֲלֶה יַחַד אִתּוֹ לְהַר הַמּוֹרִיָּה לִרְאוֹת בַּמַּעֲמָד הַנִּשְׂגָּב וְהַנּוֹרָא שֶׁל עֲקֵדַת יִצְחָק, כִּי אָמְנָם אֱלִיעֶזֶר וְיִשְׁמָעֵאל לֹא יָכְלוּ לִרְאוֹת אֶת הָעֲקֵדָה, מֵחֲמַת שֶׁהֵם נֶחְשָׁבִים עָם הַדּוֹמִים לַחֲמוֹר (עי' קִדּוּשִׁין סח.), אֲבָל לוֹט שֶׁהוּא מִמִּשְׁפַּחַת אַבְרָהָם וְשָׂרָה, יִתָּכֵן וְהָיָה יָכוֹל לִזְכּוֹת לִרְאוֹת אֶת מַעֲמַד הָעֲקֵדָה.

וְעוֹד שֶׁהַמַּלְאָכִים הֵאִיצוּ בְּלוֹט שֶׁיֵּלֵךְ לְאַבְרָהָם הַנִּקְרָא הַר, הַיְנוּ שֶׁאַבְרָהָם בְּעַצְמוֹ הוּא הַבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הֶעָתִיד לְהִבָּנוֹת עַל הָהָר, כִּי הֱיוֹת וְיֵשׁ בְּאַבְרָהָם דַּעַת ה', הוּא עַצְמוֹ נֶחְשָׁב לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ (עי' בְּרָכוֹת לג.) וּמִמֶּנּוּ רָאוּי לְלוֹט לִלְמֹד דַּרְכֵי עֲבוֹדַת ה'.

אֲבָל לוֹט אָחַז מְאֹד מֵעַצְמוֹ, וּכְפִי שֶׁרוֹאִים מִלְּשׁוֹן בַּקָּשָׁתוֹ שֶׁאָמַר: "הִנֵּה נָא מָצָא עַבְדְּךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ... לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשִׁי", שֶׁהֶחְזִיק עַצְמוֹ לְצַדִּיק וְהָיָה בָּטוּחַ בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא נִצַּל בִּזְכוּת עַצְמוֹ, שֶׁמָּצָא חֵן בְּעֵינֵי ה', בִּמְקוֹם שֶׁיָּבִין שֶׁהוּא נִצַּל בִּזְכוּת אַבְרָהָם אָבִינוּ.

שִׁקּוּלִים שֶׁנּוֹבְעִים מִנְּגִיעוֹת

וְכָאן הוּא מְבַקֵּשׁ מֵהַמַּלְאָכִים שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל לַחְזֹר לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, וּפֵרְשׁוּ רַז"ל שֶׁהוּא טָעַן שֶׁאִם יַחְזֹר לְאַבְרָהָם אָבִינוּ הַצַּדִּיק, הוּא יֵחָשֵׁב מוּלוֹ לְרָשָׁע וְיֵהָרֵג שָׁם, וְאִלּוּ כְּשֶׁהָיָה לְיַד אַנְשֵׁי סְדוֹם הָרְשָׁעִים, הוּא הָיָה נֶחְשָׁב לְצַדִּיק וְלָכֵן נִצַּל, אֲבָל בֶּאֱמֶת הָיוּ אֵלּוּ דִּבְרֵי כָּזָב שֶׁל לוֹט, שֶׁהֲרֵי הַהֶפֶךְ הוּא הָאֱמֶת, שֶׁהֲרֵי הוּא הָיָה גָּר בְּעִיר שֶׁל רְשָׁעִים וְשָׁם דַּוְקָא הָיְתָה גְּזֵרַת הַהֲפִיכָה וּמִשָּׁם הוּא נִצַּל בִּזְכוּת אַבְרָהָם אָבִינוּ, וְאִלּוּ אֵצֶל אַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא הָיְתָה שׁוּם גְּזֵרַת הֲפִיכָה, כִּי אַבְרָהָם הֵגֵן עַל כָּל דּוֹרוֹ, שֶׁבִּזְכוּתוֹ אַף סְפִינָה לֹא טָבְעָה בַּיָּם, וְאִם כֵּן, מִי שֶׁנַּעֲשָׂה תַּלְמִיד שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, בְּוַדַּאי הוּא רַק מִתְבָּרֵךְ בְּעִקְבוֹת זֹאת, וְאִם כֵּן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר עֲבוּר לוֹט הָיָה לָשׁוּב לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, אֶלָּא שֶׁהוּא לֹא רָצָה לִהְיוֹת תַּחַת מָרוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וְלָכֵן חִפֵּשׂ טְעָנוֹת שָׁוְא כְּדֵי לְהִפָּטֵר מֵעֹל זֶה.

וְכָל זֶה נוֹבֵעַ מִכְּפִיּוּת טוֹבָה נוֹרָאָה שֶׁל לוֹט כְּלַפֵּי אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁהֲרֵי אַבְרָהָם אָבִינוּ לִמְּדוֹ דֶּרֶךְ ה', וְאַבְרָהָם הִצִּיל אֶת חַיָּיו גַּם בְּגַשְׁמִיּוּת, כַּאֲשֶׁר נִשְׁבָּה עַל יְדֵי הַמְּלָכִים, אֲבָל לוֹט לֹא רָצָה לָשׁוּב לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, וְלָכֵן, אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה לוֹ יִחוּס חָשׁוּב שֶׁל קֶשֶׁר מִשְׁפַּחְתִּי לְאַבְרָהָם וּלְשָׂרָה - מָצָא אֶת עַצְמוֹ בְּקָלוֹן נוֹרָא בְּעֵרוֹם וּבְחֹסֶר כָּל, וְנִכְשַׁל בְּמִכְשׁוֹלוֹת נוֹרָאִיִּים וְזַרְעוֹ הֵם רְשָׁעִים מְאֹד, וְאָמְנָם יָצְאוּ מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי פְּרֵדוֹת טוֹבוֹת, אֲבָל גַּם אֶת הַנַּחַת הַזּוֹ הוּא לֹא רָאָה בְּחַיָּיו, וְזַרְעוֹ עַמּוֹן וּמוֹאָב הִנָּם רְשָׁעִים גְּדוֹלִים.

הַמְיֻחָס שֶׁהֵקִים שׁוֹשֶׁלֶת רְקוּבָה

וְאֶת הַטַּעַם שַׁלְשֶׁלֶת מָצִינוּ בַּתּוֹרָה גַּם אֵצֶל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר בִּזְמַן הַנִּסָּיוֹן שֶׁהָיָה לוֹ "וַיְמָאֵן" הַמֻּטְעָם גַּם הוּא בְּשַׁלְשֶׁלֶת, וְהַטַּעַם הַזֶּה מְרַמֵּז עַל חֲלוּקַת הָעֵצָה שֶׁהָיְתָה לְיוֹסֵף בְּתוֹךְ לִבּוֹ, אֶלָּא שֶׁלּוֹט כְּשֶׁהָיְתָה לוֹ חֲלוּקַת הָעֵצָה, בָּחַר בַּסּוֹף בָּרַע, אֲבָל יוֹסֵף כְּשֶׁהָיָה לוֹ נִסָּיוֹן, בָּחַר בַּסּוֹף לִבְרֹחַ מִיַּד הַיֵּצֶר הָרָע וְלִהְיוֹת צַדִּיק, לָכֵן יוֹסֵף זָכָה בְּצֶאֱצָאִים צַדִּיקִים וְלוֹט קִבֵּל צֶאֱצָאִים רְשָׁעִים.

וְהַמָּקוֹם הָרְבִיעִי בַּתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ טַעַם שַׁלְשֶׁלֶת הוּא בְּתֵבַת "וַיִּשְׁחָט" שֶׁנֶּאֱמְרָה אֵצֶל מֹשֶׁה בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים, שֶׁבְּיָמִים אֵלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שִׁמֵּשׁ בִּכְהוּנָה בְּיוֹדְעוֹ שֶׁלְּאַחַר מִכֵּן עָלָיו לְקַיֵּם צִוּוּי ה' שֶׁצִּוָּהוּ לְהַעֲבִיר אֶת שׁוֹשֶׁלֶת הַכְּהוּנָה לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו אַחֲרָיו, וְהוּא הִתְעַלָּה מִכָּל הַצְּדָדִים וְהַנִּסָּיוֹן שֶׁבַּדָּבָר לְהַעֲבִיר אֶת הַכְּהוּנָה לְאָחִיו וּלְזַרְעוֹ, וְקִיֵּם אֶת דְּבַר ה' בְּנֶאֱמָנוּת.

מְתִיקוּת הָעֶבֶד בְּמַסַּע תְּשׁוּבָה

בְּפָרָשָׁתֵנוּ מְסֻפָּר עַל אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהָיָה מִזֶּרַע חָם הַמְקֻלָּל, זָכָה לְהָקִים אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, מִכֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע בְּקוֹל אַבְרָהָם אָבִינוּ וְהָיָה נֶאֱמָן לוֹ מְאֹד, בְּשׁוֹנֶה מִלּוֹט שֶׁהִפְסִיד אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, עֵקֶב פְּרִישָׁתוֹ מֵאַבְרָהָם, וְאִם הוּא הָיָה מַמְשִׁיךְ בְּנֶאֱמָנוּתוֹ לְאַבְרָהָם כְּבַתְּחִלָּה, הוּא יָכַל לַעֲלוֹת דַּרְגָּה מֵאֱלִיעֶזֶר, וְיִתָּכֵן שֶׁאַף הָיָה זוֹכֶה לְהִשְׁתַּדֵּךְ עִם אַבְרָהָם אָבִינוּ, עַל יְדֵי שֶׁאַחַת מִבְּנוֹתָיו הָיוּ נִשָּׂאוֹת לְיִצְחָק, וְכָךְ הָיָה זוֹכֶה שֶׁשּׁוֹשֶׁלֶת עַם יִשְׂרָאֵל הָיְתָה מַמְשִׁיכָה דַּרְכּוֹ, וְעַל לוֹט וֶאֱלִיעֶזֶר אֶפְשָׁר לוֹמַר 'מַעֲשֶׂיךָ יְקָרְבוּךָ וּמַעֲשֶׂיךָ יְרַחֲקוּךָ'.

וּמְבֹאָר בְּסֵפֶר הַיָּשָׁר שֶׁשָּׂרָה אִמֵּנוּ בִּקְּשָׁה מֵאֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם שֶׁיֵּלֵךְ לִסְדוֹם לִשְׁאֹל בִּשְׁלוֹמוֹ שֶׁל לוֹט בֶּן אָחִיהָ, וְהַסִּבָּה הָעִקָּרִית שֶׁאֱלִיעֶזֶר נִשְׁלַח עַל יְדֵי אַבְרָהָם וְשָׂרָה הִיא כְּדֵי לִבְדֹּק וּלְנַסּוֹת אוּלַי אֱלִיעֶזֶר יַצְלִיחַ לְעוֹרְרָם לִתְשׁוּבָה.

הָעֶבֶד שֶׁעוֹשֶׂה מִשְׁפָּט

מְסַפְּרִים חֲזַ"ל (בְּסַנְהֶדְרִין קט. וְשָׁם בְּסֵפֶר הַיָּשָׁר בְּהַרְחָבָה יוֹתֵר) שֶׁאֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם הִגִּיעַ לִסְדוֹם וְרָאָה סְדוֹמִי אֶחָד גּוֹנֵב לְאִישׁ עָנִי אֶת בְּגָדָיו הַיְקָרִים, וֶאֱלִיעֶזֶר רָץ אֶל אוֹתוֹ סְדוֹמִי וְלָקַח מִמֶּנּוּ אֶת הַבְּגָדִים וְהֶחְזִיר לֶעָנִי. הִכָּה הָאִישׁ סְדוֹמִי אֶת אֱלִיעֶזֶר בְּאֶבֶן בְּמִצְחוֹ, וְיָצָא דָּם רַב מִמֶּצַח אֱלִיעֶזֶר. הָלְכוּ לַשּׁוֹפֵט, וְהַשּׁוֹפֵט אָמַר לֶאֱלִיעֶזֶר: אַתָּה צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ, שֶׁהֲרֵי הוּא הִקִּיז לְךָ דָּם וְיֵשׁ בְּכָךְ רְפוּאָה. רָאָה זֹאת אֱלִיעֶזֶר, הָלַךְ וּפָצַע אֶת הַשּׁוֹפֵט! אָמַר הַשּׁוֹפֵט: מַה זֶּה? אָמַר לוֹ אֱלִיעֶזֶר: עַכְשָׁו אַתָּה חַיָּב לִי וַאֲנִי חַיָּב לוֹ, אִם כָּךְ, שַׁלֵּם אַתָּה וְתִתֵּן לוֹ.

וּבְוַדַּאי סִפּוּר הַשּׁוֹפֵט הַסְּדוֹמִי הַפָּצוּעַ הִתְפַּרְסֵם בְּכָל הָעִיר סְדוֹם וְהִגִּיעַ גַּם לְאָזְנָיו שֶׁל לוֹט, וְהָיָה בְּכָךְ לְעוֹרְרוֹ כַּמָּה הוּא הִתְרַחֵק מִדֶּרֶךְ הָאֱמֶת שֶׁקִּבֵּל מֵאַבְרָהָם וְטָעָה בְּכָךְ שֶׁבָּחַר לִהְיוֹת בִּסְדוֹם שֶׁהֲפוּכִים הֵם מֵהַצֶּדֶק וּמֵהַיֹּשֶׁר, וְלָכֵן עָלָיו לְרַכֵּךְ אֶת לִבּוֹ לֵב הָאֶבֶן וְלַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה, לַעֲזֹב אֶת סְדוֹם הָרְשָׁעִים וְלַחְזֹר לִהְיוֹת סָמוּךְ לְאַבְרָהָם וְלִדְבֹּק בְּדֶרֶךְ ה', אַךְ לוֹט לֹא רָצָה לַחְזֹר בִּתְשׁוּבָה.

עֶבֶד מוּל מְיֻחָס

וֶאֱלִיעֶזֶר בְּעַצְמוֹ לֹא הִתְפַּתָּה לְהִשָּׁאֵר בִּסְדוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה עִיר שֶׁכֻּלָּהּ מַשְׁקֶה כְּגַן ה', אֶלָּא הוּא חָזַר לְאַבְרָהָם אָבִינוּ, כִּי לִבּוֹ הָיָה לֵב מַאֲמִין וְנֶאֱמָן, אֲבָל לוֹט, אֲפִילוּ שֶׁהָיָה לוֹ יִחוּס חָשׁוּב וְהָיָה קְרוֹב מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, בְּכָל זֹאת הוּא בָּחַר בָּרַע, עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁאַנְשֵׁי סְדוֹם הֶעֱמִידוּהוּ שׁוֹפֵט עֲלֵיהֶם, שֶׁדָּבָר זֶה מוֹכִיחַ עַד כַּמָּה הִשְׁחִית אֶת מַעֲשָׂיו, שֶׁהֲרֵי בְּדִבְרֵי חֲזַ"ל הַנַּ"ל מְבֹאָר כַּמָּה גָּדְלָה שְׁחִיתוּתָם שֶׁל שׁוֹפְטֵי סְדוֹם, וְגַם לְאַחַר שֶׁרָאָה לוֹט נִסִּים עֲצוּמִים בַּהֲפִיכַת הָעִיר סְדוֹם וּבְהַצָּלָתוֹ, בְּכָל זֹאת לֹא חָזַר לְדֶרֶךְ הַיָּשָׁר.

הַמּוּרָם מֵהָאָמוּר, שֶׁאָדָם שֶׁרוֹצֶה הֶמְשֵׁךְ דּוֹרוֹת שֶׁל צַדִּיקִים, עָלָיו לִהְיוֹת דֻּגְמָא אִישִׁית לִילָדָיו לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּלְיַקֵּר וּלְכַבֵּד לוֹמְדֵי תּוֹרָה, וְיֵשֵׁב עִם יְלָדָיו וְיִלְמַד אִתָּם תּוֹרָה, וְיִזָּהֵר מִלְּדַבֵּר סָרָה עַל שׁוּם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְכָל שֶׁכֵּן מִלְּדַבֵּר סָרָה עַל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

הִתְפַּעֲלוּת מִתּוֹרָה וּמִצְווֹת

וְיִזָּהֵר שֶׁלֹּא יַרְאֶה לִילָדָיו שֶׁהוּא מִתְפַּעֵל מֵהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה, וּכְגוֹן שֶׁאִם רָכַשׁ רֶכֶב חָדָשׁ, לֹא יַרְאֶה לִילָדָיו הִתְפַּעֲלוּת מֵהָרֶכֶב, אֶלָּא יִזְכֹּר שֶׁהָרֶכֶב אֵינוֹ שׁוּם תַּכְלִית, אֶלָּא יֵשׁ בּוֹ רַק מַטָּרָה לְהַגִּיעַ לַיַּעַד שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַגִּיעַ אֵלָיו, וּשְׁאָר הַנּוֹחוּת שֶׁבָּרֶכֶב אֵינָם תַּכְלִית, וְכָךְ גַּם בְּכָל שְׁאָר הַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה. כִּי כְּשֶׁאָדָם עוֹלֶה לָעוֹלָם הַבָּא, הוּא רוֹאֶה אֶת כָּל תַּעֲנוּגוֹת וְהַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה כְּנָחָשׁ גָּדוֹל וְטָמֵא, וְאָז הוּא מִתְבַּיֵּשׁ שֶׁהָלַךְ אַחֲרֵי תַּעֲנוּגֵי הַגּוּף.

לָכֵן, בִּמְקוֹם לָלֶכֶת אַחֲרֵי הַבְלֵי עוֹלָם הַזֶּה וּבִמְקוֹם לְהִתְפַּעֵל מֵהֶם, רָאוּי לְכָל אַבָּא שֶׁיְּלָדָיו יִרְאוּ אוֹתוֹ שֶׁהוּא מִתְפַּעֵל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה וּמֵרַעְיוֹן חָדָשׁ בַּעֲבוֹדַת

הַמִּדּוֹת וּבְאַהֲבַת ה', וְיִרְאוּ שֶׁהוּא מְקַדֵּשׁ אֶת כָּל מַעֲשָׂיו וְעִתּוֹתָיו, וּכְגוֹן כַּאֲשֶׁר עוֹשִׂים יוֹם הוּלֶדֶת בַּבַּיִת, הָאַבָּא יָשֵׁב וְיָשִׁיר וְיוֹדֶה לָהּ' עַל הַיֶּלֶד שֶׁזָּכוּ לוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם וְעַל הַחַיִּים שֶׁהַקָּדָ"ה נָתַן לוֹ וְעַל שֶׁרִפֵּא אוֹתוֹ בְּכָל פַּעַם שֶׁהוּא הָיָה חוֹלֶה.

וְאָמְנָם בְּוַדַּאי כָּל אָדָם צָרִיךְ שֶׁיְּהִיוּ לוֹ גַּם דְּבָרִים גַּשְׁמִיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה, אֲבָל הָעִנְיָן שֶׁהוּא שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִזְכּר שֶׁהַגַּשְׁמִיּוּת אֵינָהּ אֶלָּא כְּגוּף הָעוֹטֵף אֶת הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא הָעִקָּר, וְיִזְכּר שֶׁהַגַּשְׁמִיּוּת הִיא הַטָּפֵל וְהָרוּחָנִיּוּת הִיא הָעִקָּר, וְהַגַּשְׁמִיּוּת מַטָּרָתָהּ רַק לְסַיֵּעַ לָנוּ לַעֲסֹק בָּרוּחָנִיּוּת, וְלָכֵן יִזָּהֵר שֶׁהַיְלָדִים לֹא יִמְצְאוּ אוֹתוֹ שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ תָּמִיד גַּשְׁמִיּוּת לְעַצְמוֹ, אֶלָּא הַיְלָדִים צְרִיכִים לִמְצֹא אוֹתוֹ שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ לַעֲצְמוֹ רוּחָנִיּוּת, כְּגוֹן שֶׁיִּמְצְאוּ אוֹתוֹ אוֹמֵר: "אֲנִי חַיָּב לְרוּץ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ לִלְמֹד תּוֹרָה" וְכַדּוֹמֶה.

כָּךְ כָּל אִישׁ צָרִיךְ לְלַמֵּד גַּם אֶת בְּנֵי בֵּיתוֹ לִהְיוֹת יִרְאֵי שָׁמַיִם, וְיִשְׁמַח בַּיִּרְאַת שָׁמַיִם וּבַּצְּנִיעוּת שֶׁהֵם נוֹהֲגִים בָּהּ, כִּי רַק כָּךְ הַיְלָדִים יוּכְלוּ לִהְיוֹת יִרְאֵי שָׁמַיִם. וְכָךְ, כְּשֶׁהָאַבָּא וְהָאִמָּא הֵם דְּגְמָא אִישִׁית לַיְלָדִים לִהְיוֹת עַבְדֵי ה', יוּכְלוּ לִרְאוֹת דּוֹרוֹת יְשָׁרִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדַרְכָּהּ ה', וְיִזְכּוּ לַעֲלוֹת לָעוֹלָם הַבָּא אַחַר אֲרֵיכוּת יָמִים וְשָׁנִים עִם מִצְוֹות וּזְכֻיּוֹת רַבּוֹת בִּידֵיהֶם, אָמֵן.

המשך מתיקות הניסים

זֶה יָכוֹל לִהְיוֹת.

לְבֵינְתַיִם הַקָּבָלָן לֹא רָצָה לְהַמְשִׁיךְ לַעֲבֹד עַד שֶׁאֶמְצָא מִי הוּא הַגַּנָּב, וְכָךְ עָבְרוּ עוֹד שִׁלְשָׁה שָׁבוּעוֹת וְנוֹתְרוּ לִי רַק שְׁבוּעַיִם לְסִיּוּם תְּקוּפַת הַשִּׁכּוּרוּת בַּדִּירָה הַזְּמַנִּית. הַדְּאָגָה הַחֵלָה לְכַרְסֵם בְּלִבִּי חָזָק מְאֹד. בַּצַּר לִי נָסַעְתִּי לְקֶבֶר רָחֵל כִּדְי לִשְׁפֹּךְ אֶת צִקּוֹן לִבִּי לִפְנֵי ה'.

הִתְפַּלַּלְתִּי שָׁם לַה' בִּדְמָעוֹת שֶׁיְּרַחֵם עָלַי וְיוֹשִׁיעַ אוֹתִי וְיִסַּיַּע לִי לִגְמֹר אֶת הָעֲבוֹדָה בְּכִי טוֹב בְּלִי הָפְסָדִים. וְהִנֵּה, כְּשֶׁסַּקְתִּי מִתְפַּלְּתִי עַל הַקֶּבֶר הַקָּדוֹשׁ, מִיָּד כְּשֶׁסּוֹבַבְתִּי אֶת פָּנַי, הִבְחַנְתִּי בַּחֲמִשָּׁה נְעוּרִים שֶׁלִּי שֶׁנִּכְנָס לְקֶבֶר רָחֵל.

הָיָה זֶה יְהוּדִי בְּשֵׁם ר' יוֹסֵף מִבֵּית שֶׁמֶשׁ, שֶׁבְּהִיוֹתֵנוּ בַּחוּרִים בְּגִיל אַרְבַּע עֶשְׂרֵה לָמְדוּ בְּאוֹתָהּ יְשִׁיבָה בִּירוּשָׁלַיִם, וְהָיִינוּ גַּם שְׁכֵנִים, וְזָכַרְתִּי הֵיטֵב מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה לִי אִתּוֹ, שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁנָה הוֹרִיו שִׁפְצוּ אֶת הַבַּיִת שֶׁלָּהֶם וַאֲנִי לְצַעֲרִי קִנַּאתִי בָּהֶם מְאֹד וְהֶיִיתִי פּוֹגֵעַ בְּיוֹסֵף וּמַעֲלִיב אוֹתוֹ בְּלִי שׁוּם סִבָּה, רַק בְּגִלְגֵּל שֶׁקִּנַּאתִי בּוֹ, וְכַמָּה פְּעָמִים רָאִיתִי שֶׁדְּמָעוֹת הָיוּ עוֹלוֹת בְּעֵינָיו.

אַף פַּעַם לֹא סִפַּרְתִּי לְאַף אֶחָד שֶׁהַסִּבָּה שֶׁאֲנִי רוֹדֵף אוֹתוֹ הִיא בְּגִלְגֵּל שֶׁאֲנִי מְקַנֵּא בּוֹ בְּשִׁפּוּץ הַדִּירָה שֶׁל הוֹרָיו, וְכָעֵת הַבַּיְתִי שֶׁכַּנְרָאֶה מִשָּׁמַיִם הֵבִיאוּ אוֹתוֹ לְכָאן, לַקֶּבֶר שֶׁל אִמָּא שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁאֲפַיֵּס אוֹתוֹ עַל מָה שֶׁפָּגַעְתִּי בּוֹ, שֶׁכַּנִּרְאֶה זוֹ הִסְבָּה לְכָךְ שֶׁאֲנִי סוֹבֵל וְלֹא מַצְלִיחַ לְהַשְׁלִים אֶת הַבִּנְיָה.

הָעִנְיָן הוּא שֶׁמֵּאָז שֶׁפָּגַעְתִּי בּוֹ מִסְפָּר פְּעָמִים, נוֹצַר מַצָּב שֶׁנִּהְיֶה קָצֶר בֵּינֵינוּ וְלֹא הֶחְלַפְנוּ שׁוּם מִילָה זֶה עִם זֶה, וְכָעֵת הִרְגַּשְׁתִּי שֶׁאֲנִי מְכֻרָּח לָגֶשֶׁת אֵלָיו וּלְפַיֵּס אוֹתוֹ.

נִגַּשְׁתִּי אֵלָיו בְּלֵב רוֹעֵד, אַךְ כְּשֶׁהוּא הֵבִין שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לָגֶשֶׁת אֵלָיו, הוּא מִיָּד חִיֵּךְ חִיּוּךְ מָלֵא בְּעֲנָוָה תֵּן וְלַחֵץ לִי יָד לְשָׁלוֹם. שָׁאַלְתִּי אוֹתוֹ: ר' יוֹסֵף, אֵיךְ נִפְגַּשְׁנוּ כָּאן?! וְהוּא סִפֵּר וְאָמַר: בֶּאֱמֶת זוֹ הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, כִּי אֲנִי כְּלָל לֹא הָיִיתִי אָמוּר לְהַגִּיעַ לְכָאן, אֲנִי פָּשׁוּט נוֹסֵעַ עִם קָרוֹב מִשְׁפָּחָה שֶׁלִּי לְאֵרוּעַ מִשְׁפָּחָתִי וּמִכַּיָּוָן שֶׁהוּא קִבֵּל עַל עַצְמוֹ לְהַגִּיעַ אַרְבָּעִים יוֹם לְקֶבֶר רָחֵל, לָכֵן בְּדַרְכּוֹ הוּא נִכְנַס אִתִּי לְכָאן וּמִכָּאן אָנוּ מְמְשִׁיכִים לְאֵרוּעַ.

כָּעֵת הֵבַנְתִּי עוֹד יוֹתֵר שֶׁכַּנִּרְאֶה הַתְּפִלּוֹת עַל קֶבֶר רָחֵל עַל יְשׁוּעָתִי הֵן אֲלוּ שֶׁמָּשְׁכוּ לְכָאן אֶת ר' יוֹסֵף, בִּשְׁבִיל שֶׁאֲתַקֵּן מַה שֶּׁצָּעַרְתִּי אוֹתוֹ כְּשֶׁנִּאַתִּי בּוֹ בְּעֵת שֶׁהוֹרָיו בָּנוּ אֶת בֵּיתָם, וְכָךְ תִּתְקַבֵּל בַּקָּשָׁתִי לְהַצְלִיחַ בְּבִנְיָה.

הִזְכַּרְתִּי לוֹ מַה שֶּׁצָּעַרְתִּי אוֹתוֹ וְהָיָה נָכֹן שֶׁהוּא זוֹכֵר זֹאת וּמַרְגִּישׁ הֵיטֵב אֶת הַפְּגִיעוֹת שֶׁפָּגַעְתִּי בּוֹ. הִסְבַּרְתִּי לוֹ שֶׁהַדָּבָר נָבַע לִי מִקִּנְאָה שֶׁעָלֶיהָ לֹא סִפַּרְתִּי לְאַף אֶחָד.

כָּעֵת ר' יוֹסֵף דַּוְקָא הֵבִין אוֹתִי מְאֹד וְאָמַר: טוֹב מְאֹד שֶׁהִסְבַּרְתָּ לִי מָה הָיְתָה הַסִּבָּה, כִּי עַד הַיּוֹם מֵמָּשׁ לֹא הֵבַנְתִּי מַה הָיְתָה סִבַּת הִתְנַכְּלוּת אֵלַי, דָּבָר שֶׁהָיָה נִרְאֶה לִי לְלֹא כָּל הֶסְבֵּר. כָּעֵת אֲנִי מֵבִין שֶׁזֶּה נָבַע מִקִּנְאָה טִבְעִית שֶׁהִתְעוֹרְרָה בְּךָ.

הִתְנַצַּלְתִּי עַל מַעֲשַׂי בִּפְנֵי ר' יוֹסֵף, וְסִפַּרְתִּי לוֹ שֶׁכָּעֵת אֲנִי מוֹסִיף חֲדָרִים בְּבֵיתִי וְשֶׁהִסְתַּבַּכְתִּי עִם הַקַּבְּלָן שֶׁלֹּא רוֹצֶה לְהַמְשִׁיךְ לִבְנוֹת בִּגְלַל תּוֹפָעָה שֶׁל גְּנֵבוֹת. ר' יוֹסֵף הִצְטַעֵר מְאֹד בְּצַעֲרִי וְאָמַר שֶׁהוּא מוֹחֵל לִי בְּלֵב שָׁלֵם וְאַף יִתְפַּלֵּל לִישׁוּעָתִי.

כָּךְ נִפְרַדְתִּי מִמֶּנּוּ לְשָׁלוֹם, כַּאֲשֶׁר הִרְגַּשְׁתִּי שֶׁאֲבָנִי גְּדוֹלָה נְגוֹלָה מֵעַל לִבִּי.

לְמָחֳרָת בַּבֹּקֶר אֲנִי מְקַבֵּל טֶלֶפוֹן מֵהַקַּבְּלָן וְכֹה הָיוּ דְּבָרָיו: רָצִיתִי לוֹמַר לְךָ שֶׁהַקָּבָ"ה אוֹהֵב אוֹתְךָ! אֶתְמוֹל בַּלַּיְלָה עָבַרְתִּי בְּאֶקְרַאי לְיַד מְקוֹם הַבִּנְיָה וְרָאִיתִי שְׁנֵי עֲרָבִים שֶׁמְּנַסִּים לִגְנֹב מִמְּקוֹם הַבִּנְיָה מוּצְרֵי בִּנְיָה. הִזְמַנְתִּי מִיָּד שׁוֹטְרִים לַמָּקוֹם וּבַחֲקִירָה הֵם הוֹדוּ שֶׁהֵם גָּנְבוּ אֶת כָּל מַה שֶּׁנִּגְנַב.

כָּעֵת, אָמַר הַקַּבְּלָן: 'הֵם אֲמוּרִים לְהַחְזִיר אֶת כָּל מַה שֶּׁגָּנְבוּ אוֹ אֶת שְׁוִי הַדְּבָרִים שֶׁגָּנְבוּ, וְלָכֵן עוֹד הַיּוֹם אֲנִי מַמְשִׁיךְ אֶת הַבִּנְיָה בְּתִקְוָה לְסַיֵּם מַה שֶּׁיּוֹתֵר מְהֵר'. שָׂמַחְתִּי וְהוֹדֵיתִי מִיָּד לַה', וְאָכֵן הָאִחוּר הָיָה רַק כְּשִׁבּוּעַיִם וָחֲצִי יוֹתֵר מֵאֲרָבָעָה חֳדָשִׁים, כַּאֲשֶׁר בַּעַל הַדִּירָה הַזְּמַנִּית הִכִּיר לְהַאֲרִיךְ לִי אֶת הַחוֹזֶה לִזְמַן זֶה לְפִי יָמִים.

כָּךְ רָאִיתִי אֵיךְ מַעֲשָׂיו שֶׁל הָאָדָם הֵם אֲלוּ שֶׁגּוֹרְמִים לוֹ אֶת גּוֹרָלוֹ וְרָאִיתִי אֶת גְּדֻלַּת ה', שֶׁכַּאֲשֶׁר מְבַקְּשִׁים מֵהּ' לְהוֹשִׁיעַ, הַקָּבָ"ה מַסִּיעַ לָאָדָם לְתַקֵּן אֶת מַה שֶּׁטָּעָה.

א. י. מ. אופקים

עצה מתוקה

"**וַיֵּצֵא** יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה". דָּוִד מַלְכֵּנוּ אוֹמֵר בְּתְהִלִּים: "אֶשְׁפְּכָה לְפָנָיו שִׂיחִי צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד", ו"שִׂיחִי" הֵינוּ שֶׁאֲדַבֵּר עִם ה' אֶת כָּל שִׂיחָתִי כַּאֲשֶׁר עַל לִבִּי, וְדִבֵּר שֶׁנֶּחְשָׁב צָרָתִי, הֵינוּ שֶׁהוּא צָרָה בְּעֵינַי, אַגִּיד לוֹ שֶׁהִיא צָרָה בְּעֵינַי, גַּם אִם בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ יָדוּעַ שֶׁזֶּה לֹא נֶחְשָׁב צָרָה, וַאֲבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁהַצָּרָה תֶּהָפֵךְ לְ'שִׂיחִי', הֵינוּ שֶׁתִּתְהַפֵּךְ לַעֲרֵבוּת כְּמוֹ שִׂיחַ הַשָּׂדֶה.

מִתִּיקוּת שִׂיחִי

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מוֹדִים אֲנוּ לְפָנֶיךָ עַל שֶׁהִכְנַסְתָּנוּ לִימֵי הַחֹרֶף הַמְבֹרָכִים וּמְחַלֶּה אֲנִי אֶת פָּנֶיךָ שֶׁתְּזַכֵּנִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּלֵילוֹתֵיהֶם הָאֲרֻכִּים לְתוֹרָתְךָ וְלַעֲבוֹדָתְךָ, וְאֶשְׁפֹּךְ בְּכָל לַיְלָה אֶת שִׂיחָתִי לְפָנֶיךָ וַאֲפָרֵט לְפָנֶיךָ אֶת נִגְעֵי לִבִּי וְאֶת צָרוֹתַי בְּנַשְׁמִיּוּת, וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ תְּהַפֵּךְ עָלֵינוּ כָּל חִסָּרוֹן וְכָל גְּזֵרָה רָעָה לְטוֹבוֹת וְלִבְרָכוֹת, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְעָבְדְּךָ תָּמִיד מִתּוֹךְ שִׂמְחָה וְהוֹדָאָה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל, אָמֵן סֶלָה.

© כל הזכויות שמורות. ניתן לצלם ולהפיץ בצורתו בלבד ללא שום שינוי • מכון מתיקות: 052-7162314 | התוכן נכתב על ידי אחד משומעי השיעור ובאחריותו בלבד
ניתן לתרום ולהקדיש את הגיליון לעילוי נשמת / לרפואה / להצלחה - דרך 'נדרים פלוס'; 'מוסדות חיי תורה לובלין' במדור 'עלוני השבת'